

No 1528

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση *È È* και λοιποί κατά Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 40049/08)

Απόφαση

Στρασβούργο, 3 Φεβρουαρίου 2011

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

No 1528

Στην υπόθεση Έ Έ και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδρίασε σε Επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση,

Anatoly Kovler, *Πρόεδρος,*

Elisabeth Steiner,

Γεώργιο Νικολάου, *Δικαστές,*

Και André Wampach, *Αναπληρωτή Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 13 Ιανουαρίου 2011,

Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 40049/08) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, τριάντα τρεις υπήκοοι της οποίας (τα ονόματα των οποίων αναφέρονται στο παράρτημα) («οι προσφεύγοντες»), προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 30 Ιουλίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Ανθρωπίνων Ελευθεριών («η Σύμβαση»).
2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τους Κ.Αλβανό και Μ.Αλβανού δικηγόρους Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους πληρεξουσίους της, τον κο Κ.Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την κα Μ.Γερμάνη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
3. Στις 5 Νοεμβρίου 2009, η Πρόεδρος του Πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Κατ' εφαρμογή του Πρωτοκόλλου υπ'αρ. 14, η προσφυγή παραπέμφθηκε σε Επιτροπή.

No 1528

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Το πλαίσιο της διαφοράς

4. Το άρθρο 12 του Νόμου της 1^{ης} Ιουνίου 1997 «περί οργάνωσης των αστικών συγκοινωνιών της πρωτεύουσας» ίδρυσε την «Επιχείρηση Αστικών Συγκοινωνιών» («ΕΑΣ»), δημόσια επιχείρηση υπό την εποπτεία του Υπουργείου Μεταφορών. Η Ε.Α.Σ. λειτούργησε για δεκαπέντε έτη, μέχρι τις 12 Αυγούστου 1992, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύτηκε ο Νόμος υπ'αρ. 2078/1992, με τον τίτλο «Μεταφορές και θερμικά λεωφορεία στην περιοχή Αθηνών-Πειραιώς και περιχώρων», που ιδιωτικοποιούσε με τον τρόπο αυτό τις δημόσιες συγκοινωνίες. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, η ΕΑΣ λύθηκε και το προσωπικό της απολύθηκε. Ο νόμος προέβλεπε επιπλέον ότι οι υπηρεσίες των λεωφορείων θα διασφαλιζόντουσαν μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2006 από τις συγκοινωνιακές επιχειρήσεις (εφεξής τις «ΣΕΠ»), οργανισμούς ιδιωτικού δικαίου που έπρεπε να συσταθούν με υπουργική απόφαση και οι οποίες θα μοιραζόντουσαν τις λεωφορειακές γραμμές της περιοχής Αθηνών-Πειραιώς και περιχώρων. Στους οδηγούς της ΕΑΣ επιτράπηκε να θέσουν σε κυκλοφορία ένα θερμικό λεωφορείο με αντιρρυπαντικές προδιαγραφές και είχαν δικαίωμα στο 50% των κερδών εκμετάλλευσης μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2006, υπό την προϋπόθεση ότι θα καταθέτανε προηγουμένως το ποσό του 1.000.000 δρχ (2.935 €). Οι προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 1-12, 20 και 23-33 καθώς και οι συγγενείς των άλλων προσφευγόντων αγόρασαν το ήμισυ ενός λεωφορείου, σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου νόμου. Μετά τις Βουλευτικές εκλογές της 10^{ης} Οκτωβρίου 1993, η νέα Κυβέρνηση αποφάσισε ότι η δυσλειτουργία των δημοσίων συγκοινωνιών προκαλούσε σημαντική αναστάτωση στην κοινωνική και οικονομική ζωή των κατοίκων του λεκανοπεδίου Αττικής. Με το Νόμο υπ'αρ. 2175/1993 συστήθηκε ένα νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου υπό την μορφή ανώνυμης εταιρείας υπό κρατική εποπτεία, που ονομάστηκε «Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών» («ΟΑΣΑ»). Οι συγκοινωνιακές επιχειρήσεις που συστήθηκαν σύμφωνα με το Νόμο υπ'αρ. 2078/1992 διαλύθηκαν και τέθηκαν υπό εκκαθάριση, ανακλήθηκε το δικαίωμα να θέτει κάποιος σε κυκλοφορία λεωφορεία και μέχρι την μεταφορά των λεωφορείων από τις ΣΕΠ στον ΟΑΣΑ, οι μέτοχοι των ΣΕΠ είχαν την υποχρέωση να τα διατηρούν και να τα κυκλοφορούν (άρθρο 3). Όλες οι ΣΕΠ πράγματι τέθηκαν υπό τον έλεγχο

No 1528

του Κράτους χωρίς αυτό να καταβάλει καμία αποζημίωση στους πρώην μετόχους τους.

B. Η επίδικη διαδικασία

5. Στις 20 Δεκεμβρίου 1996, οι προσφεύγοντες που αναφέρονται υπό τους αρ. 1-12, 20 και 23-30, καθώς και ο , σύζυγος της προσφεύγουσας που αναφέρεται υπό τον αρ. 13, ο , πατέρας της προσφεύγουσας που αναφέρεται υπό τον αρ. 19, ο σύζυγος της προσφεύγουσας που αναφέρεται υπό τον αρ. 21, και ο , σύζυγος της προσφεύγουσας που αναφέρεται υπό τον αρ. 22, προσέφυγαν στα Διοικητικά Δικαστήρια με αγωγή προς αποζημίωση κατά του Δημοσίου.

6. Ο απεβίωσε στις 14 Ιουλίου 1998. Ο στις 21 Σεπτεμβρίου 1998.

7. Στις 31 Δεκεμβρίου 1998, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή ως αβάσιμη (απόφαση υπ'αρ. 13163/1998).

8. Στις 27 Μαΐου 1999, τα άτομα που αναφέρονται στην παράγραφο 5 άσκησαν έφεση. Τα ονόματα των δύο ατόμων που εντωμεταξύ απεβίωσαν αναφέρονταν στην λίστα των εκκαλούντων. Στις 29 Νοεμβρίου 2002, το Εφετείο Αθηνών απέρριψε την έφεση (απόφαση υπ'αρ. 5144/2002).

9. Εντωμεταξύ, στις 4 Ιουνίου 2002, απεβίωσε ο

10. Στις 19 Ιουνίου 2003, τα άτομα που αναφέρονται στην παράγραφο 5 άσκησαν αναίρεση. Τα ονόματα των ατόμων που απεβίωσαν αναφερόντουσαν ακόμη μεταξύ των αναιρεσιόντων. Η υπόθεση εξακολούθει να εκκρεμεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

11. Στις 22 Νοεμβρίου 2008, απεβίωσε ο

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΕΥΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡ. 13, 19, 21, 22, 31, 32 ΚΑΙ 33

No 1528

12. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το σύνολο των προσφευγόντων εγείρουν αιτιάσεις σχετικά με την διάρκεια της διαδικασίας και την έλλειψη εθνικής πραγματικής προσφυγής ως προς το θέμα αυτό, καθώς και σχετικά με το δικαίωμά τους για σεβασμό της περιουσίας τους.

A. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες που αναφέρονται υπό τους αρ. 13, 19, 21 και 22

13. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες που αναφέρονται υπό τους αρ. 13, 19, 21 και 22 (

δεν έχουν την ιδιότητα του θύματος, αφού δεν έχουν αποδείξει την ιδιότητά τους ως κληρονόμων των αποβιωσάντων και σε καμία στιγμή δεν ζήτησαν την συνέχιση της επίδικης διαδικασίας για να αποκτήσουν την ιδιότητα του διαδίκου ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

14. Οι εν λόγω προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι είναι κληρονόμοι των αποθανόντων και ότι συνεπώς, τους διαδέχθηκαν σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Προσκομίζουν για το λόγο αυτό πιστοποιητικά που τις χαρακτηρίζουν ως τις εγγύτερες συγγενείς των αποθανόντων.

15. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 34 της Σύμβασης προβλέπει ότι (...Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί της εξέτασης προσφυγής που υποβάλλεται από κάθε φυσικό πρόσωπο, (...) που ισχυρίζεται ότι είναι θύμα παραβίασης, από ένα από τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη, των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλά της. (...)). Επομένως συνάγεται ότι για να πληρεί τις προϋποθέσεις που τίθενται από την διάταξη αυτή κάθε προσφεύγων πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι τον αφορά προσωπικά η παραβίαση ή οι παραβιάσεις της Σύμβασης που επικαλείται. Ως προς το θέμα αυτό, η έννοια του θύματος πρέπει, κατ' αρχήν, να ερμηνευθεί κατά τρόπο αυτόνομο και ανεξάρτητα από εθνικές έννοιες όπως αυτές που αφορούν το συμφέρον ή τη νομιμοποίηση (βλ., ιδίως, *Sanles Sanles κατά Ισπανίας*, (αποφ.) αρ. 48335/99, CEDH 2000-XI).

16. Το Δικαστήριο έχει δεχτεί επανειλημμένως ότι άτομα που είναι περισσότερο ή λιγότερο κοντινοί συγγενείς υπεισέρχονται στην θέση του προσφεύγοντα που ακολούθησε όλη την εθνική διαδικασία και που πέθανε αφού άσκησε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου (*X. κατά Γαλλίας*, 31 Μαρτίου 1992, §26, σειρά Α αρ. 234-C, *Dalban κατά Ρουμανίας* [GC], αρ.

No 1528

28114/95, §39, CEDH 1999-VI, *Malhous κατά Τσεχικής Δημοκρατίας* (αποφ.), αρ. 33071/96, CEDH 2000-XII).

17. Το Δικαστήριο εξέτασε επίσης υποθέσεις στις οποίες το θύμα πέθανε κατά την διάρκεια της εθνικής διαδικασίας και πριν την άσκηση της προσφυγής. Στις υποθέσεις αυτού του είδους, το Δικαστήριο εξετάζει αν οι συγγενείς ή οι κληρονόμοι του προσφεύγοντα μπορούν οι ίδιοι να ισχυριστούν ότι είναι θύματα της επικαλούμενης παραβίασης (*Fairfield κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (αποφ.), αρ. 24790/04, CEDH 2005-VI, *Γεωργία Μακρή και λοιποί κατά Ελλάδα* (αποφ.), αρ. 5977/03, 24 Μαρτίου 2005).

18. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι οι συγγενείς των προσφευγουσών που αναφέρονται με τους αριθμούς 13, 19 και 21 είχαν αποβιώσει κατά τη διάρκεια της εθνικής διαδικασίας και πριν την άσκηση της παρούσας προσφυγής. Σημειώνει επίσης ότι εκτός από τα πιστοποιητικά που χαρακτηρίζουν τις εν λόγω προσφεύγουσες ως εγγύτερες συγγενείς των αποθανόντων, αυτές δε προσκόμισαν κανένα άλλο έγγραφο που να μπορούσε να αποδείξει ότι συνέχισαν την δίκη που ξεκίνησαν οι συγγενείς τους. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι προσφεύγουσες που αναφέρονται με τους αρ. 13, 19 και 21 δεν συμμετείχαν ούτε με το όνομά τους ούτε ως κληρονόμοι στην εθνική διαδικασία που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας προσφυγής. Αντίθετα, τόσο η έφεση όσο και η αναίρεση ασκήθηκαν εν ονόματι των αποβιωσάντων συγγενών τους, χωρίς να γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι αυτοί είχαν αποβιώσει.

19. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι προσφεύγουσες που αναφέρονται με τους αρ. 13, 19, 21 δεν εθίγησαν ποτέ από την επίδικη διαδικασία και ότι επομένως δεν υπέστησαν καμία παραβίαση των δικαιωμάτων τους που καθιερώνονται από την Σύμβαση λόγω της διάρκειας της διαδικασίας (βλ. *a contrario*, *Sadik Amet και λοιποί κατά Ελλάδα*, αρ. 64756/01, §18, 3 Φεβρουαρίου 2005). Επιπλέον, καθώς οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι υπέστησαν στα δικαιώματά τους συγγενείς τους, δεν απέδειξαν και ότι υπέστησαν μια οποιαδήποτε ζημία στην απόλαυση του δικαιώματός τους στον σεβασμό της περιουσίας τους.

20. Συνάγεται ότι η προσφυγή, στον βαθμό που κατατέθηκε από τις προσφεύγουσες που αναφέρονται με τους αρ. 13, 19, 21 είναι, λόγω προσώπου (*ratione personae*), ασυμβίβαστη προς τις διατάξεις της

No 1528

Σύμβασης υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §4.

21. Όσον αφορά την προσφεύγουσα που αναφέρεται με τον αρ. 22, ο σύζυγος της οποίας απεβίωσε μετά την άσκηση της παρούσας προσφυγής, το Δικαστήριο θεωρεί ότι επειδή αυτή ήταν χήρα του αρχικού προσφεύγοντα, έχει έννομο συμφέρον να συνεχίσει την παρούσα προσφυγή (βλ. υπό το πνεύμα αυτό προαναφερθείσα *Malhous κατά Τσεχικής Δημοκρατίας* (αποφ.)). Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος ως προς την προσφεύγουσα που αναφέρεται με τον αρ. 22).

B. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 31-33

22. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 31-33 δεν έχουν την ιδιότητα του θύματος, αφού δεν προσέφυγαν ποτέ στα εθνικά δικαστήρια με αγωγή όπως αυτή που ασκήσανε οι υπόλοιποι προσφεύγοντες.

23. Οι εν λόγω προσφεύγοντες απαντούν ότι αφού διαπιστώσανε την υπερβολική διάρκεια της επίδικης διαδικασίας, θεωρούν περιττό να κινήσουν νέα διαδικασία ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων η οποία θα αποδειχθεί και αυτή εξίσου μακρόχρονη.

24. Το Δικαστήριο συντάσσεται με την άποψη της Κυβέρνησης, σύμφωνα με την οποία οι προαναφερθέντες προσφεύγοντες δεν αποτελούσαν μέρος της διαδικασίας και επομένως, δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι εθίγησαν από την διάρκεια αυτής. Επιπλέον, στον βαθμό που οι εν λόγω προσφεύγοντες παραπονούνται για την παραβίαση του δικαιώματός τους στον σεβασμό της περιουσίας τους, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, εφόσον δεν έχουν προσφύγει στα διοικητικά δικαστήρια, δεν έδωσαν στις εθνικές αρχές την ευκαιρία να επανορθώσουν την κατάσταση για την οποία παραπονούνται τώρα ενώπιον του Δικαστηρίου.

25. Συνάγεται ότι η προσφυγή στον βαθμό που κατατέθηκε από τους προσφεύγοντες που αναφέρονται με του αρ. 31-33, πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

No 1528

26. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραβίασε την αρχή της «εύλογης προθεσμίας» όπως προβλέπεται από το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης, που ορίζει τα εξής :

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστηρίου, (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, (...)»

27. Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην θέση αυτή.

A. Επί του παραδεκτού

28. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση που προβάλλανε οι προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 1-12, 14-18, 20, 22-30 δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα λόγο απαραδέκτου. Θα πρέπει λοιπόν να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη

29. Η υπό κρίση περίοδος άρχισε στις 20 Δεκεμβρίου 1996, με την προσφυγή στα Διοικητικά Δικαστήρια και δεν τελείωσε ακόμη, αφού η διαδικασία εκκρεμεί ακόμη ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Επομένως, διήρκεσε έως σήμερα δεκατρία έτη και πάνω από δέκα μήνες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

2. Εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας κρίνεται ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και σύμφωνα με κριτήρια που καθιερώθηκαν από τη Νομολογία του Δικαστηρίου, ειδικότερα την δυσκολία της υπόθεσης, την συμπεριφορά των προσφευγόντων και αυτή των αρμόδιων αρχών καθώς και την σημασία της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους [βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αρ. 30979/96, §43, CEDH 2000-VII).

31. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με αυτό της υπό κρίση υπόθεσης και διαπίστωσε την παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Frydlender*).

No 1528

32. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα πραγματικό περιστατικό ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα υπόθεση. Έχοντας υπόψη τη νομολογία του επί του θέματος, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «εύλογης προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ.

33. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται επίσης για το ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχει κανένα δικαστήριο στο οποίο να μπορούν να απευθυνθούν για να παραπονεθούν για την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούνται το άρθρο 13 της Σύμβασης, που ορίζει τα εξής :

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και άν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων του.»

A. Επί του παραδεκτού

34. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση που εγείρεται από τους προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 1-12, 14-18, 20, 22-30 δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Επομένως πρέπει να κηρυχτεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

35. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 καθιερώνει μια πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου που να επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να παραπονεθεί για την παραβίαση της υποχρέωσης, που προβλέπεται από το άρθρο 6 §1, να εκδικάζονται οι υποθέσεις εντός εύλογης προθεσμίας (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αρ. 30210/96, §156, CEDH 2000-XI).

36. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσφέρει στους ενδιαφερομένους πραγματική

No 1528

προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για την διάρκεια της διαδικασίας (*Κόντη-Αρβανίτη κατά Ελλάδα*, αρ. 53401/99, §§ 29-30, 10 Απριλίου 2003, *Τσουκαλάς κατά Ελλάδα*, αρ. 12286/08, §§ 37-43, 22 Ιουλίου 2010). Το Δικαστήριο δεν διαβλέπει στην υπό κρίση υπόθεση κανένα λόγο να αποστασιοποιηθεί από την νομολογία αυτή.

37. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο κρίνει ότι στην υπό κρίση υπόθεση, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω της έλλειψης στο εθνικό δίκαιο προσφυγής που θα είχε επιτρέψει στους προσφεύγοντες υπό τους αριθμούς 1-12, 14-18, 20, 22-30 να πετύχουν την αναγνώριση του δικαϊκόματός τους να εκδικαστεί η υπόθεσή του εντός εύλογης προθεσμίας, υπό την έννοια του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

38. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται τέλος για παραβίαση του δικαϊκόματός τους στον σεβασμό της περιουσίας τους, όπως καθιερώνεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου, λόγω του ότι στερήθηκαν μέχρι σήμερα αποζημίωσης από πλευράς Δημοσίου. Η διάταξη αυτή έχει ως εξής:

«Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους, υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους.

Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύϊ Νόμους ούς ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων.»

Επί του παραδεκτού

39. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι σύμφωνα με το άρθρο 35 §1 της Σύμβασης, δεν μπορεί να επιληφθεί μιας υπόθεσης παρά αφού εξαντληθούν τα εθνικά ένδικα μέσα. Ως προς αυτό, σημειώνει ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας, στο οποίο προσέφυγαν οι προσφεύγοντες υπό τους αρ. 1-12, 14-18, 20, 22-30 στις 19 Ιουνίου 2003, δεν αποφάνθηκε ακόμη επί της προσφυγής τους. Ως εκ τούτου, η αιτίασή τους είναι πρόωρη.

40. Συνάγεται ότι η αιτίαση πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 §§3 και 4 της Σύμβασης.

No 1528

V. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

41. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

42. Οι προσφεύγοντες ζητούν 1.379.533,38 € για την υλική ζημία που υποστηρίζουν ότι υπέστησαν. Ζητούν επίσης 100.000 € καθένας λόγω ηθικής βλάβης. Ζητούν τέλος την επιστροφή του λεωφορείου τους ή ενδεχομένως, την χορήγηση άδειας ταξί.

43. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση για υλική ζημία. Υποστηρίζει επιπλέον ότι το ποσό που ζητείται λόγω ηθικής βλάβης είναι υπέρογκο και ότι εν πάσει περιπτώσει, η διαπίστωση της παραβίασης θα αποτελούσε αυτή καθαυτή επαρκή δίκαιη ικανοποίηση.

44. Το Δικαστήριο δεν θεωρεί ότι υπάρχει αιτιώδης συνάφεια ανάμεσα στην διαπιστωθείσα παραβίαση και την επικαλούμενη υλική ζημία. Επομένως πρέπει να απορριφθεί το αίτημα καθώς και το αίτημα επιστροφής που διατυπώσανε οι προσφεύγοντες. Αντίθετα, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στους προσφεύγοντες ένα ποσό λόγω ηθικής βλάβης. Έχοντας υπόψη τον αριθμό των προσφευγόντων, την φύση της διαπιστωθείσας παραβίασης καθώς και την ανάγκη να καθοριστούν τα ποσά κατά τρόπο που το συνολικό ποσό να συνάδει με τη νομολογία του επί του θέματος και να είναι εύλογο υπό του πρίσμα του διακυβεύματος της εν λόγω διαδικασίας (*Αρβανιτάκη-Ρομπότη και λοιποί κατά Ελλάδας* [GC], αρ. 27278/03, §36, CEDH 2008-...), το Δικαστήριο επιδικάζει για το λόγο αυτό 10.500 € σε καθένα από τους προσφεύγοντες που αναφέρονται υπό τους αρ. 1-12, 14-18, 20, 22-30, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

45. Οι προσφεύγοντες δεν ζητούν κανένα ποσό για έξοδα και δικαστική δαπάνη. Επομένως δεν συντρέχει λόγος να τους επιδικαστεί ποσό για το λόγο αυτό.

No 1528

Γ. Τόκοι υπερημερίας

46. Το Δικαστήριο κρίνει σωστό να υπολογίσει το ύψος των τόκων υπερημερίας με βάση το επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και την απουσία πραγματικής εθνικής προσφυγής για το θέμα αυτό όσον αφορά τους προσφεύγοντες που αναφέρονται με τους αρ. 1-12, 14-18, 20, 22-30 και απαράδεκτη για τα περαιτέρω,

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης,

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης,

4. *Αποφαίνεται*,

α) ότι το καθ' ου η προσφυγή Κράτος οφείλει να καταβάλει σε καθένα από τους προσφεύγοντες που αναφέρονται υπό τους αρ. 1-12, 14-18, 20, 22-30, εντός τριών μηνών, 10.500 € (δέκα χιλιάδες ευρώ) λόγω ηθικής βλάβης, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος,

β) ότι από την παρέλευση της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά, στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 3 Φεβρουαρίου 2011, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach
Αναπληρωτής Γραμματέας

Anatoly Kovler
Πρόεδρος

No 1528

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα